

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Mladina! Tvoj list je
MLADA KOROŠKA

Letnik IV.

Celovec, v sredo 15. VI. 1949

Štev. 46 (231)

Nova vlada na Madžarskem

Budimpešta, (AFP). Odbor madžarskega parlamenta je poveril s sestavo nove vlade bivšega ministrskega predsednika in predsednika stranke malih posestnikov Dobija.

Sestav nove madžarske vlade je naslednji: ministrski predsednik Istvan Do-bi, ministrski podpredsednik Matijas Rakosi, državni minister in predsednik sveta za ljudsko gospodarstvo Ernő Gerő, zunanji minister Gyula Kalaj, notranji minister Janos Kadar, minister za obrambo Mihali Farkas, minister za pravosodje Istvan Rics, minister za finance Istvan Kosa, minister za promet in pošto Lajos Bebrics, minister za kmetijstvo Ferenc Erdeli, minister za težko industrijo Mihali Zsifinyecz, minister za lahko industrijo György Marosan, minister za pouk Jožef Darvas, minister za notranjo trgovino Jožef Bogner, minister za zunanjo trgovino Aleksander Ronai, minister za ljudsko prosveto in propagando Gyula Ortutay.

Zaradi nezadostne prehrane umrje v Angliji letno 20.000 delavskih otrok

London. — Iz preizkave združenja britanskih socialističnih zdravnikov je razvidno, da v Angliji letno umrje 20.000 otrok iz delavskih družin, ker jim starši ne morejo kupiti potrebnih živil.

V delavskih krogih umrje štirikrat toliko otrok, kot v krogih bogatašev. Zato zahteva socialistično združenje zdravnikov v Angliji vsaj drastično znižanje cen mleku ter poddržavljenje oskrbe in razdelitve mleka.

6 milijonov brezposelnih v ZDA

New York. — (TASS) Po podatkih ameriških sindikatov je trenutno v ZDA 6 milijonov brezposelnih, pri čemer niso vračunani nepolno zaposleni delavci.

... in 2.308.149 v Italiji

Rim. — (TASS) Po uradnem sporočilu italijanskega ministrstva za delo je bilo 20. aprila v Italiji 2.308.149 brezposelnih.

Sovjetski zastopnik odklanja zvišanje cen, davkov in tarifov

Dunaj, 10. junija (TASS). Zavezniški svet za Avstrijo je na svoji zadnji seji razpravljal o zakonih, ki jih je avstrijska vlada predložila za »izenačenje« proračuna in »saniranje« avstrijskega gospodarstva.

Sovjetski zastopnik generalajtnant Sviridov je ugotovil, da je iz navedenih zakonov razvidno, da vlada namerava doseči to »saniranje« z znižanjem življenjske ravni in poslabšanjem materialnega stanja delovnih ljudi.

Sviridov je poudaril, da z malenkostnim zvišanjem mezd in plač nikakor niso krita ogromna bremena, ki jih delavcem in nameščencem nalaga zvišanje cen, davkov in tarifov.

Strokovnjaki so izračunali, da se tedenska mezda samskega delavca sicer zviša za Š 3,47, tedenska mezda poročenega delavca za Š 14,21, da pa se tedenski stroški samo za prehrano zvišajo za Š 20,18 na osebo.

Zvišanje cen, davkov in tarifov, ki ga je avstrijska vlada zakonito odredila, je v nasprotju s tozadevnim sklepom Zavezniškega sveta z dne 14. avgusta 1947, ki pravi, da mora avstrijska vlada s svojimi ukrepi na področju cen in mezd stremeti za izboljšanjem materialnega položaja delovnih ljudi.

Zato je sovjetski zastopnik navedene zakone odklonil.

K zakonom, ki predvidevajo gotovo zvišanje mezd, plač, rent in penzij, je sovjetski zastopnik izjavil, da je pripravljen, da jih dovoli, vendar je pri tem ugotovil, da smatra te zakone kot nezadostne in da

Zapadne sile odklonijo vsak pameten predlog

Pariz. — Na seji v petek je zunanji minister Višinski predlagal, naj bi Veliki štirje izdelali načrt za mirovno pogodbo z Nemčijo, v kateri naj bi bil predviden odhod vseh zasedbenih sil v teku enega leta.

Predlog vsebuje naslednje tri točke:

1. Vlade Združenih držav Amerike, Velike Britanije, Francije in Sovjetske zveze predložijo Svetu zunanjih ministrov v teku treh tednov načrt za mirovno pogodbo z Nemčijo.

2. Ta načrt predvideva odhod vseh za-

sedbenih sil v teku enega leta potem, ko bo mirovna pogodba podpisana.

3. Postopek za pripravo mirovne pogodbe bo Svet zunanjih ministrov pričel na svojem sedanjem zasedanju.

Zastopniki zapadnih sil so ta predlog odklonili in izjavili, da sploh ni potrebno, da bi razpravljali o tretji točki dnevnega reda, to je, o vprašanju mirovne pogodbe. S tem so spet potrdili, da jim nič ni na sporazumu štirih zunanjih ministrov, da odklanjajo vsak pameten predlog, samo da lahko nadaljujejo svojo politiko razkosavanja Nemčije.

Koroško vprašanje je in bo aktualno, dokler ne bo pravično rešeno

Sporedno z zasedanjem Sveta zunanjih ministrov v Parizu so namestniki zunanjih ministrov štirih velesil, ki so pred kratkim zasedali v Londonu, pripravljali skupno poročilo glede mirovne pogodbe z Avstrijo, vendar se niso mogli zediniti. Predložili bodo svojim ministrom ločeni poročili. Po trditvah agencije »Reuter« je ameriška vlada pripravila popolnoma spremenjeno besedilo osnutka mirovne pogodbe z Avstrijo. V okviru tega načrta se kaže govori o koroškem vpraša-

nju kot o zadevi, ki ni več aktualna, ker se je Jugoslavija baje odpovedala svojim zahtevam.

V zvezi s to popolnoma izmišljeno trditvijo agencije »Reuter« bi opozorili na odgovor namestnika zunanjega ministra FLR Jugoslavije dr. Aleša Beblerja šefu agencije »Associated Press« v Beogradu, v katerem je poudaril, da je stališče Jugoslavije glede usode koroških Slovencev nespremenjeno.

Pravi obraz avstrijske „ljudske“ stranke

OeVP-jevski voditelji sklenili zvezo s SS-ovskimi in SA-jevskimi »Führerji«

»Oesterreichische Zeitung« poroča, da je bila 28. maja 1949 v Oberweis-u pri Gmundenu na Zgornjem Avstrijskem tajna konferenca med OeVP-jevskimi mandatarji Raabom, dr. Maletom in Brunerjem in vidnimi bivšimi nacističnimi voditelji. Na tej konferenci so razpravljali o pogojih, pod katerimi bi bili nacistični voditelji pripravljeni, da pri amnestiranih

bivših nacistih agitirajo za glasove za OeVP.

Nacistični parlamentarji so težko obremenjeni elementi. Med njimi so neki dr. Wilhelm Höttl, SS-major in bivši šef zloglasne nacistične varnostne službe SD z Dunaja, adjutant justiciiranega vojnega zločinca Kaltenbrunnerja Wuhler, »Führerjev bobnar« in izdajatelj prepovedanega neonacističnega glasila »Alpenländischer Heimatruf« Manfred Jasser ter nacistični odvetnik in SS-Obersturmführer dr. Führer.

Očitno je, da hoče OeVP-jevsko vodstvo s tem sestankom z navedenimi voditelji SS in SA-oficirji in drugimi nacističnimi funkcionarji skovati fašistični blok v Avstriji.

Za ustanovitev tega bloka so nacistični voditelji zahtevali naslednje pogoje: 25 sedežev v avstrijskem parlamentu; položaj deželnega glavarja za Štajersko; odstop ministra za pravosodje; nadalje so zahtevali pravico veta proti namestit-

S silo skušajo streti stavko italijanskih kmetijskih delavcev

Rim, (Tanjug). Nad 400 stavkajočih kmetijskih delavcev je bilo te dni aretiranih med spopadi s policijo, ki je v mnogih kmetijskih središčih na zahtevo veleposestnikov posredovala, da bi razbila splošno stavko, ki traja že tri tedne. Do posebno težkih posledic je prišlo v okrožju Milana, kjer je policija streljala s puškami in ranila 5 delavcev. V pokrajini Apuliji so napadalni oddelki obkolili šte-

vilna naselja ter z orožjem v roki silili delavce, naj se vrnejo na delo.

Združenje veleposestnikov je pozvalo vse svoje člane, naj prekinajo pogajanja z delavci ter prično nabirati brezposelne delavce kot stavkokaze. Predstavnik notranjega ministrstva je izjavil, da bo »policija nudila vso pomoč« veleposestnikom in stavkokazom iz vrst demokrščanskih sindikatov.

Poskus legalizacije fašističnih zločincov v Italiji

Rim, (Tanjug). V Rimu se je začela sodna obravnava zoper skupino uglednih italijanskih partizanskih voditeljev s komunističnim poslancem Amendolijem in socialističnim poslancem Pertinijem na čelu. Poslanca sta obtožena, da sta organizirala znani diverzantski napad na nemško poveljstvo v Rimu ob pričetku 1944.

Obtožnica navaja, da partizani niso imeli zakonite pravice izvršiti oboroženi napad na Hitlerjevo poveljstvo.

Napredno časopisje ostro protestira zoper to sodno obravnavo, ki namerava legalizirati fašistične zločine in postaviti izven zakona pravico ljudstva do borbe proti okupatorju.

Proti gospodarskemu uničevanju našega kmečkega gospodarstva

Načrtno uničevanje slovenskega kmečkega gospodarstva je uradno dokazano dejstvo — Zahtevamo odstranitev dr. Wagnerja in Guetza — Letošnja oddaja živine je znova krivično odmerjena — Za zvišanje cen kmečkim pridelkom

Novembra lani so pliberški kmetje pri deželnem glavarju Wedenigu ostro protestirali proti policijskemu terorju in nasilju pri odvzemanju živine ter med drugim zahtevali, da se v vse oskrbovalne odbore pritegnejo tudi zastopniki Kmečke zveze za Slovensko Koroško. Hkrati so zahtevali odstranitev s položaja šefa okrajnega prehranjevalnega urada v Velikovicu Guetza ter znižanje oddaje živine za leto 1949 za 50 odstotkov. Ob tej priložnosti je deželni glavar Wedenig med drugim izjavil: »Ne delam nobene razlike med slovenskim kmetom in kmetom druge narodnosti« in »O zatiranju koroških kmetov, katerih materni jezik je slovenski, v nobenem primeru ne more biti govora.« Vsekakor dve jako značilni izjavi.

Dejstva sama pa postavljajo trditve deželnega glavarja Wedeniga na laž. Gospodarsko zatiranje slovenskih kmetov na Koroškem in izkoriščanje slovenskega ozemlja v korist avstrijskega je uradno dokazana resnica. Primer, ki ga prinašamo na drugem mestu, govori sam zase. Vendar ta primer ni edini, kajti gospodarsko uničevanje slovenskih kmetov je splošna deviza politike na Koroškem. Znano je, da so letošnji oddajo živine za Koroško zvišali za osem odstotkov. Prav tako je znano, da je koroška deželna vlada z odredbo št. 39.472-7/I-49 k letošnji razdelitvi oddaje živine določila, da je prepovedano določiti oddajo za občine in posameznike »linearno ali šematično«, da se mora pri tem upoštevati »velikost in vrsta posestva, njegova produktivna usmerjenost, potreba po vprežni živini in končno zdravstveno in kvalitativno stanje živine«; pri tem da se je prav tako treba izogniti »vsakršni krivičnosti, vsakršnemu strankarstvu in protežiranju«. V velikovškem okraju pa je bilo tako, da slovenskim malim in srednjim kmetom niso priznali lanskoletnega presežka pri oddaji, ki je znašal 50 do 300 kilogramov. Na drugi strani pa so kmetom letos zvišali oddajo živine za 30 do 40 odstotkov. Oddajo svinj niso določili v skladu s tozadevno odredbo, ki pravi, da se oddaja živine opira na živinsko štetje z dne 3. decembra 1948, kajti pri določevanju oddaje svinj so vzeli kot merilo velikost dotične kmetije. V vseh primerih pa gre izključno za nacionalno in socialno zavedne male in srednje kmete. Najbolj značilen je primer predsednika okrajnega odbora Kmečke zveze za Slovensko Koroško za okraj Velikovec, ki so mu lani odmerili oddajo živine v višini 680 kilogramov, letos pa jo kratkomalo zvišali na 980 kilogramov. Torej so mu letošnjo oddajo zvišali za 44,1 odstotkov, čeprav je celotna oddaja živine za vso Koroško zvišana le za 8 odstotkov.

Namen takšnega obremenjevanja slovenskih kmetov je prozoren. Značilne pri tem pa so še naslednje številke: Na Koroškem se je po uradnih živinskih štetjih z dne 18. 11. 1947 in 3. 12. 1948 število živine zmanjšalo v celoti za 3,4 odstotkov, število krav pa za 5,4 odstotkov. V velikovškem okraju, ki je v celoti na slovenskem ozemlju, se je število živine v isti dobi zmanjšalo za 4,8 odstotkov, število krav pa celo za 6,9 odstotkov. Temu nasproti pa je število živine v okraju Št. Vid ob Glini padlo le za 2,3 odstotkov, število krav za 0,9 odstotkov, v okraju Wolfsberg se je število živine zmanjšalo za 1,9 odstotka, število krav pa komaj za 0,5 odstotka. Letošnji prekomerni predpis oddaje živine posameznikom, ki prihaja do izraza zlasti v velikovškem okraju ter zgoraj navedene številke znova in tokrat uradno potrjujejo dejstvo, da na Koroškem vsi merodajni uradi sistematično uresničujejo politiko gospodarskega uničevanja slovenskega kmečkega prebivalstva. Spričo vsega tega so besede deželnega glavarja Wedeniga, »da ne dela nobene razlike med slovenskimi kmeti in kmeti druge narodnosti« in da »o zatiranju koroških kmetov, katerih materni jezik je slovenski, v nobenem primeru ne more biti govora«, gola laž.

Občinska odbora Kmečke zveze za Slovensko Koroško Žvabek in Blato sta na skupnem zborovanju dne 12. t. m. poslala koroški deželni vladi pismene proteste,

v katerih najostreje zavračata in obsojata gospodarsko uničevanje slovenskih kmetov potom krivičnega odmerjanja oddaje živine. Odbora ne priznata letošnje oddaje živine, ker je previsoka in v imenu vsega tamkajšnjega prebivalstva odločno zahtevata, da se ta krivično odmerjena oddaja razveljavi. Nadalje zahtevata odstranitev s položaja velikovškega okrajnega glavarja dr. Wagnerja in šefa velikovškega okrajnega prehranjevalnega urada Guetza, ki sta že nešteto krat dokazala svoje sovražno razpoloženje napram slovenskemu prebivalstvu. Nadaljnja zahteva kmečkega prebivalstva občine Žvabek in Blato je tudi, da se da goveja živina in svinje na prosti trg. Na zborovanju je prebivalstvo žvabeške in blaške občine zavzelo svoje stališče tudi do splošne podražitve in padca cen kmečkim pridelkom in zahtevalo zvišanje cen kmečkim pridelkom za 50 do 80 odstotkov na račun vmesnega trga.

Te zahteve so absolutno upravičene, ker je dokazano, da je omenjena odredba o letošnji oddaji živine navadna krpa papirja, kajti določil te odredbe pri razdelitvi oddaje ni upošteval niti deželni oskrbovalni odbor, katerega predsednik je deželni glavar Wedenig, ki je to odredbo podpisal sam, niti ga niso upoštevali okrajni in občinski oskrbovalni odbori.

Zahteva po prosti prodaji živine nikakor ni naperjena proti delavstvu, temveč je edina možnost, da si mali in srednji, zlasti pa slovenski kmet v obstoječih razmerah zagotovijo svoj gospodarski obstoj ter se obranijo popolnega gospodarskega uničenja.

Sindikati - najvažnejši činitelj pri graditvi socializma

Od 28. do 30. maja je bil v Ljubljani II. kongres Zveze enotnih sindikatov Slovenije, ki je pokazal velike uspehe delovnih kolektivov. Tako so n. pr. kovinarji na Javorniku pri Jesenicah dosegli v letošnjem letu največjo storilnost zadnjih 40 let.

Od I. kongresa je minilo skoraj štiri leta. V tem času so se sindikalne organizacije v Sloveniji zelo razvile. Ob I. kongresu je Zveza štela 70.000 članov, zdaj pa je v Enotnih sindikatih večanjih 260.000 članov.

Delavski razred in njegova sindikalna organizacija sta glavni steber ljudske oblasti pri graditvi socializma v državi. Tekmovalni polet, ki je zajel ves delavski razred, je dovedel do velikih uspehov in do vidnega napredka pri graditvi socializma. Prav zato delavski razred ogorčeno zavrača vso gonjo, ki jo Informacijski biro usmerja proti Jugoslaviji, torej predvsem proti njenemu delavskemu razredu. Sindikati Jugoslavije, ne samo da so doma najvažnejši činitelji pri graditvi socializma, temveč nudijo tudi najsvetlejšje zglede internacionalizma, ko gre za pomoč drugim narodom. Jugoslovanski sindikati so se in se vedno dosledno borili proti mednarodnim vojnim hujskačem za svetovni mir.

Lani je bilo v tem času v Sloveniji le 36 racionalizatorjev in novatorjev. Po re-

soluciji Informacijskega biroja pa je število naraslo na 61. Ta velik napredek kaže zavednost jugoslovanskega delavskega razreda in željo po čim hitrejšem dvigu socialistične Jugoslavije.

Zvezna vlada je vložila visoke investicije za sindikalne zdravstvene ustanove. Med drugim bodo zgradili 110 bolnišnic. Za kulturno-prosvetno delo sindikatov pa je Zvezna vlada nakazala Sloveniji 48 milijonov dinarjev.

Kongres je ob zaključku sprejel resolucijo o osnovnih tekočih nalogah sindikalnih organizacij. Nadalje so delegati poslali pozdravne brzojavke maršalu Titu, Centralnemu komiteju KPJ, Glavnemu odboru Zveze sindikatov Jugoslavije in Svetovni sindikalni federaciji v Parizu.

London. — »Daily Express« piše o nazadovanju britanskega izvoza kovinskih izdelkov in poudarja, da so tuji kupci prenehali naročati britanske polizdelke zato, ker so sedaj 60 funtov pri toni dražji od cen na svetovnem trgu. Skoraj popolno prenehanje novih naročil za britanske kovinske izdelke je povzročilo, da so morali ustaviti delo v nekaterih podjetjih, ki so že začela odpuščati delavce, v drugih pa delajo samo štiri dni v tednu.

Tokio. — (AFP) Zaradi delne stavke železničarjev v Tokiu je bil skoraj ves promet ustavljen.

„Teden tehnike“ v Jugoslaviji

Po vsej Jugoslaviji je bil od 5. VI. do 12. VI. 1949 »Teden tehnike«, katerega namen je bil, da seznani ljudstvo s tehniko in njeno uporabo, da dvigne raven tehnične kulture jugoslovanskih narodov, da poveča borbo za usposabljanje tehničnih kadrov, ki jih nujno potrebuje gospodarstvo in armada ter da prispeva k odločnejši uporabi tehnike v združnem gospodarstvu.

V Jugoslaviji tehnika izredno napreduje, kar je v zvezi z zmago ljudske revolucije in graditvijo socializma. Znanstveni instituti, vse vrste tehničnih šol, novi racionalizatorji in novatorji so dokaz, da je postala tehnika stvar ljudstva, ki se za tehniko danes bolj in bolj zanima. V okviru ljudske tehnike dela danes Zrakoplovna zveza Jugoslavije, Pomorska ladijska zveza FLRJ, Zveza radijskih amaterjev, dalje fotomaterjev itd.

Na svečani otvoritvi ob začetku »Tedna tehnike« v Beogradu je govoril med

drugimi tov. Franc Leskošek, član Politbiroja CK KPJ in predsednik Centralnega odbora Ljudske tehnike.

V svojem govoru je med drugim poudaril, da sta šele z zmago ljudske revolucije in graditvijo socializma dobili tehnika in znanost v Jugoslaviji vso možnost razvoja. Petletni plan izraža to na tale način: »Dvigniti znanost in tehniko na sodobno stopnjo, reorganizirati delo univerz, akademij znanosti, ustanov in srednjih šol, razviti znanstvene institute in obdelati program znanstveno raziskovalnih del vseh gospodarskih panog. Usmeriti njih delo na praktično reševanje znanstvenih in tehničnih problemov in na dvig sposobnosti strokovnih kadrov«.

V »Tednu tehnike« so bila po vsej Jugoslaviji nešteta strokovna predavanja in razstave, kjer so s pomočjo filma, tiska, radia itd. prikazovali vlogo tehnike pri gradnji socializma v Jugoslaviji.

PO ŠIRNEM SVETU

Düsseldorf. — (Reuter) Dne 13. t. m. je v pokrajini Bielefeld začelo stavkati 3000 tekstilnih delavcev, ki zahtevajo 20 odstotno zvišanje mezd. Pričakovati je tudi, da se bodo tej stavki pridružili tudi delavci pokrajine Münster.

Rim. — Italijanska splošna sindikalna zveza je iz solidarnosti s stavko kmetijskih delavcev, ki traja že 25 dni za danes sklicala 24 urno generalno stavko v vseh podeželskih pokrajinah Italije.

Milano. — (Radio) V zgornjeitalijanskem mestu Como so napovedali generalno stavko zaradi aretacije sekretarja delavske zbornice mesta Como, nad katero so vsi delavci ogorčeni.

London. — (Radio) Stavka pristaniških delavcev v mestih Bristol, Liverpool in Ovonmouth za podporo stavkajočim kanadskim mornarjem se nadaljuje. V Liverpoolu stavka že okoli 8500 pristaniških delavcev.

Atene. — (AFP) Državna policija v Atenah je aretirala 25 mož in žena, ker so bili obtoženi, da so podpirali partizane.

Teheran. — (TASS) Vojaško sodišče v Teheranu je obsodilo iransko zastopnico pri Mednarodni Zvezi demokratičnih žena Sahru Iskanderi zaradi pripadnosti k Ljudski fronti Irana na eno leto zapora.

Den Haag. — (TASS) Holandske oblasti nameravajo vpoklicati veliko število medicinskega osebja v vojaško službo. Sanitetno osebje bodo poslali v Indonezijo, ker tam primanjkuje zdravniške pomoči za ranjene holandske vojake.

Kairo. — (TASS) Kakor poroča egiptovski časopis »Al Achram«, je policija zaplenila v Chartum-u in Omdurman-u (v Sudanu) letake »Narodno-osvobodilnega gibanja«.

Helsinki. — (TASS) Pred kratkim je bil od finskega presidentu pomiloščen vojni zločinec Tanner na predlog socialdemokratskega izvoljen za predsednika zdruge »Elauto«.

Praga. — (TASS) Pri neki preiskavi delavskega in zdravstvenega ministrstva v japonski pokrajini Točigi so v 3000 primerih ugotovili kupčevanje z otroki. Po uradnih podatkih so prodajali otroke revnih staršev v starosti od 7 do 18 let za 1500 do 4000 jen (to je za 12 ameriških dolarjev). Kakor je razvidno iz raznih podatkov, tudi v drugih japonskih pokrajinah kupčujejo z otroki.

München. — (Radio) Ameriška vojaška vlada na Bavarskem je deželnemu predsedniku Komunistične partije Nemčije prepovedala zborovanja proti ponovni aretaciji Maksa Reimanna.

Washington. — (AND) Število črncev v Združenih državah Amerike je po ugotovitvi statističnega urada znašalo v juniju 1948, leta 14.460.000 od celotnega prebivalstva, ki znaša 140.002.000.

Pariz. — Dopisnik Tanjuga poroča: Francoska vlada je podpisala novo trgovinsko pogodbo, sklenjeno s Francijo Španijo. Po pogodbi bo Francija dobavila generalu Francu blago v skupni vrednosti 12 milijard frankov.

Rim. — (Tanjug) V pokrajini Ferrari je bila 8. t. m. enodnevna stavka vseh delavcev, ki so protestirali zaradi napada policije na stavkajoče kmečke delavce, pri katerem sta bili ubiti dve osebi. Policija je zaprla mnogo ljudi. Tudi pri spopadih v pokrajini Bari je bilo ranjenih več delavcev. Nadalje je policija v pokrajini Modena preiskala delavske domove, zaprla v vseh kmetijskih središčih tajnike krajevnih organizacij delavskih sindikatov in Komunistične partije.

Šanghai. — Agencija Nova Kitajska poroča: V prostorih bivše Kuomintangove tajne policije v Šanghaju so te dni izkopali nad 200 trupel šanghajskih delavcev, študentov in drugih državljani, ki so jih pobile Kuomintangove oblasti tik pred osvoboditvijo Šanghaja.

Pariz. — (Tanjug) Tretji kongres Zveze francoskih žena je soglasno sprejel program, ki poudarja, da se bodo francoske žene z vsemi silami borile za ohranitev miru na svetu. Zveza francoskih žena se bo zavzemala za ustvaritev takšnih življenjskih pogojev, ki omogočajo polni razvoj družine, za zaščito pravic matere in družine in za srečno bodočnost francoske mladine, ki je mogoča le v demokratični in neodvisni Franciji.

VABILO

na

REDNI LETNI OBČNI ZBOR HRANILNICE in POSOJILNICE

za Št. Janž in okolico, r.z.z.o.z.

ki bo v nedeljo, dne 19. junija 1949 ob 15. uri v združni pisarni pri Tišlarju v Št. Janžu v Rožu.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora,
2. Poročilo načelstva in računskih pregledovalcev,
3. Pregled in odobritev računskega zaključka za leto 1948,
4. Sklepanje o čistem dobičku,
5. Sprememba pravil,
6. Volitev upravnega odbora (načelstva),
7. Volitev nadzornega odbora,
8. Slučajnosti.

Opomba: Ako ob določeni uri ne bi bilo zastopanih zadostno število deležev, je eno uro pozneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki sklepa veljavno ob vsakem številu zastopanih deležev (§ 35 pravil).

Vse člane vabimo, da se polnoštevilno udeležijo občnega zbora in jih opozarjamo, da ležijo nova pravila na vpogled v pisarni zadrage.

Načelstvo

Po naši zemlji

Odklanjamo klevete, ki jih imperialistični elementi širijo o novi Jugoslaviji

V Slovenskem vestniku, dne 7. marca t. l., smo poročali, kako so v Dobrli vasi neki ljudje iskali pri starših, katerih mladinci se uče na jugoslovanskih šolah, kakor so izjavili po nalogu okrajnega glavarstva, razne podatke in jih skušali prepričati, da si naša mladina nič bolj ne želi, kakor pa, da bi se mogla čim prej vrniti nazaj na Koroško.

Na to odgovarjajo naši mladinci in nam pišejo med drugim: Resnica je, da se bomo in tudi hočemo vrniti na Koroško, ampak šele po končanem šolanju, da bomo z znanjem, ki nam ga nudi matična dežela, pomagali našemu ljudstvu, ki se bori za priključitev Slovenske Koroške k FLR Jugoslaviji in bomo tako uresničili tisočletni sen naših pradedov. Odločno

odklanjamo vse podle klevete, ki jih trošijo v svet razni lažidemokrati in imperialistični elementi o Jugoslaviji.

Z lastnimi očmi sami vidimo, da je pot, ki jo hodi Jugoslavija, edina, ki bo privredila jugoslovanske narode v blagostanje, v socializem. Vidimo s kakšnimi požrtvovalnimi naporji in z brezmejnimi zupanjem v tovariša maršala Tita delovno ljudstvo Jugoslavije dviga svoj življenjski standard in na ta način odgovarja na vse laži. Zpomnijo naj si vsi, ki skušajo begati in strahovati naše starše, da nas zgledi vsakodnevnih zmag delovnega ljudstva v Jugoslaviji utrijujejo, da bomo nadalje vztrajali v borbi Slovenske Koroške za osvoboditev izpod šovinističnega in imperialističnega jarma.

Sveče

Kmečka zveza za Slovensko Koroško je dne 29. maja t. l. imela pri nas javno zborovanje. Na zborovanju je govoril tovariš Gros in nakazal obupni gospodarski položaj, v katerega naš mali in srednji kmet leze vedno bolj in bolj in podal smernice, po katerih edino se bo mogel naš kmet vzdržati na svoji grudi. Nedavno se je tovariš Gros mudil na ekskurziji v Jugoslaviji ter je zelo stvarno razložil razvoj kmečkega gospodarstva v napredni državi. Posebno je poudaril razvoj jugoslovanskega kmečkega združništva, ki zavzema vedno večji razmah in prikazuje vidne uspehe v korist kmečko-delovnega ljudstva. Nadalje je poudaril, da more biti kmetu z jamčen obstoj in bodočnost samo v tesni združitvi in organizaciji in povezavi z vsem delovnim ljudstvom v borbi za pravice in proti izkoriščanju. Navzoči kmetje so njegov govor pozorno poslušali ter se tovarišu Grosu za njegov trud zahvaljujejo.

SLOVENSKA FIZIKULTURNA ZVEZA vabi na ustanovni občni zbor

ki bo v nedeljo, dne 19. junija 1949, ob 8. uri v prostorih Pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško, v Celovcu, Salmstrasse 6.

Vabljeni delegati naj se občnega zbora zanesljivo udeležijo!

Ruda

Načrtno gospodarsko uničevanje slovenskih kmetov po naših vaseh od strani koroških oblasti je očitno. To se vedno znova izkazuje pri letošnji odmeri oddaje živine. Slovenskemu kmetu predpisujejo letos kontingente, ki jih ne more izpolniti.

Tov. Jakobu Milavcu v Spodnji vasi so predpisali, da mora letos oddati 340 kg mesa žive teže, čeprav ima samo 4 glav živine, včevši eno tele. V tej številki je všteti en vol, ki ga nujno potrebuje za vprego ter ga letos nikakor ne more oddati. Dve kravi, ki mleka tudi ne dajeja stalno, mora imeti za prehrano svoje šestčlanske družine. Ta kmet je v preteklem letu oddal eno kravo in tele. Vsak pаметen človek mora razumeti, da Milavec letos pri tem stanju živine nima ničesar odveč in ničesar ne more oddati, če hoče, da bi se gospodarsko vzdržal nad vodo. Pri taki kmetiji ni takega prirastka pri živini, da bi mogel vsako leto eno kravo prodati. Po določbah odredbe deželne vlade o kontingentih bi moral biti Milavec letos oproščen vsake oddaje mesa. Zadeva pa je seveda v očeh oblastnikov drugačna in ker je Milavec zeveden slovenski kmet, so mu naprtili tako kričečo oddajo.

Cirkovče

Zaradi krivičnih in previsokih kontingentov za oddajo mesa za posameznike postaja položaj slovenskega kmeta ne vzdržljiv, zapisan je gospodarskemu poginu. Predpisi za oddajo živine in podra-

žitev cen kmečkim potrebščinam, vse služijo gospodarskemu uničevanju in kolonizaciji naših vasi.

Tipičen primer, iz nešteto drugih primerov, nam poročajo tudi iz Cirkovč, občina Blato. Rehberger Ana je mala kmetica v Cirkovčah. Zaradi vsakoletne prisilne oddaje živine ima samo še dve kravi v hlevu. Leta 1948 so ji predpisali za oddajo 140 kilogramov žive teže goveje živine in prašiča za 80 kilogramov

Na blaških njivah

»Ravno prav, da si prišel, tovariš,« mi je zaklical z njive na blaškem polju znan kmet, ko sem prišel po službeni poti iz Žvabeka na Blato. »Mravlje nam bodo požrle vso kravljio in zelje. Spet ne bode zelja!« Ko izrazim svoje dvome, da bi se mravlje lotevale zelja, le še pregledavam s tovarišem korenince napadenih rastlin in najdeva, da ne uničujejo naših nasadov mravlje, marveč posebni, približno 1 cm dolgi, beli črvički. »To so ličinke zeljne mušice,« soglasno ugotoviva. Kako naj zatiramo tega škodljivca?

Šest milimetrov dolga zeljna mušica pepelnaste barve je podobna hišni muhi in se pojavlja na leto v treh rodovih.

Posebno škodljiv je prvi rod, ker napada rastline, ki so še mlade. Ličinke objedajo podzemski del kocene in vrh korenine, kjer delajo številne rove. Rastline venejo rumene in ne morejo delati glav. Napadene rastline previdno izrujemo in jih sežgemo. Jeseni uničimo vse kocene, zemljo pa globoko preorjemo in popaprimo.

Ko spomladi presajamo sadike, jih natančno pregledamo, da ne posadimo napadenih. Dobro je, če potresemo okrog sadik ostro dišeče ali jedke snovi, kakršne potrebujemo za odganjanje bolhačev, da s tem preprečimo muham odlaganje jajčec. Zanesljivo uničimo jajčece in ličinko (črve), če zalivamo sadike z 0,3 odstotno raztopino drevesnega karbolina. K vsaki rastlini prilijemo 50 cm³ raztopine.

Uspešnejši in enostavnejši proti črvom (ličinkam) zeljne mušice je novodobni prašek, agrocide II., ki ga dobite v kmetijskih zadrugah in drogerijah. Za mlade sadike zadostuje 20 do 30 gramov praška na kvadratni meter njive. Prašek je treba takoj zagrebsti. Pri starejših rastlinah zadostuje, da okrog stroka raztrosimo pol kavine žličke agrocida in ga zagrebemo. Agrocid lahko uporabimo pri vseh zeljnih rastlinah, edino koleraba in zeljna

žive teže. Oddala pa je eno kravo, dvoje telet, eno ovco in svinjo, težko 87 kilogramov. Na ta način je preseгла kontingent za 300 kilogramov. No, in letošnji kontingent se glasi na 160 kilogramov težko govedo in 80 kilogramov težko svinjo, poleg tega pa so še iznašli, da je še pri lanski oddaji zaostala za 50 kilogramov in mora tedaj letos oddati 290 kilogramov žive teže živine, ima pa samo še dve kravi.

Pri tako kričečih primerih pač ni nobenega dvoma, da so na delu sile, ki hočejo s pritiskom našega kmeta gospodarsko uničiti, da bi ga pregnali z rodne grude in se polastili naše zemlje, ali pa ga storili gospodarsko nesamostojnega in odvisnega in iz tega kovali svoj politični kapital in čim prej nasilno germanizirali naše vasi.

pesa zadobi ob uporabi praška nek priokus.

Zeljna muha je škodovala nekoliko tudi druga leta, vsled mile zime pa se je škodljivca letos pojavil v posebno velikem obsegu in ga bo zaradi stalne nevarnosti, ki nam preti od poznejših treh rodov, nujno treba smotno zatirati. Kočuški

Kmečka zveza za Slovensko Koroško naznanja

Občni zbor v Kotmari vasi, v gostilni pri Mežnarju, bo dne 29. junija 1949, ob 10. uri in ne 19., kakor je bilo pomotoma objavljeno.

V nedeljo, dne 19. junija 1949, ob 11. uri, bo v Železni Kapli pri Kolarju kmečko zborovanje.

V sredo, dne 29. junija 1949, ob 14.30 uri, bo v Zmotičah pri Prangerju občni zbor Kmečke zveze za občino Bekštajn.

SPZ naznanja

Slovensko prosvetno društvo »Srce« v Dobrli vasi, vabi na veseloigro »Ženitev«, ki bo v nedeljo, dne 19. junija 1949, ob 15. uri, v Narodnem domu v Dobrli vasi. Na sporedu so tudi vločki domačih pevcev in šmihelskih tamburašev.

Pridite v obilnem številu! Odbor

Svojim prijateljem in znancem naznanjam, da sem dne 15. junija 1949 spet odprl gostilno v Bilčovsu.

Gostilno so mi leta 1941 nacisti nasilno zaprli in še le po dolgem prizadevanju so mi jo sedanje oblasti spet dovolile.

Priporočam se za številan obisk, postrežba bo solidna!

Janko Ogris.
gostilna in trgovina
Bilčovs

M. ILJIN

POVEST O

VELIKEM NAČRTU

In 1. oktobra 1928. leta se je začel ustvarjati petletni načrt. Toda že leta 1929 je bilo jasno, da bo petletka izvršena ne v petih letih, temveč veliko prej.

Takih načrtov ni bilo še nikoli. V Ameriki je mnogo velikih tovarn, mnogo večjih kakor pri nas. Tam so tovarne, ki pošljejo v svet vsako minuto štiri avtomobile. Tam so poslopja, ki imajo šestdeset nadstropij. Tam so nedavno zgradili velik železniški most v enem dnevu. Tam obdelujejo polja z milijoni traktorjev. Amerikanci se ponašajo s svojimi stroji, s svojimi tovarnami.

Toda kako delajo te tovarne? Morda si mislite, da po nekem skupnem načrtu? Ne, one delajo brez skupnega načrta.

2. Kakšne so posledice nenačrtnega dela?

Gospod Foks je težek bogatin, ker razpolaga z milijonom dolarjev. Toda denar ne sme ležati brez dela. Gospod Foks pregleduje časopise, se posvetuje s prijatelji, si najame mešetarje, ki tekajo od jutra do večera po mestu, se razgledujejo in povprašujejo.

Končno so našli. Klobuki so to! Klobuke je treba izdelovati. Klobuki gredo dobro v denar, ker se klobučarji bogatijo.

Kaj bi dalje razmišljal, Gospod Foks zida tovarno klobukov.

Ista misel je ob istem času prišla v gla-

vo tudi gospodu Poksu, gospodu Kroksu, gospodu Noksu. In vsi začno istočasno zidati tovarne klobukov. Čez pol leta je v deželi nekaj novih tovarn klobukov. Skladišča so do vrha napolnjena s škattami. Police se lomijo pod množino škattel. Povsod reklamne slike, napisi, letaki: klobuki, klobuki, klobuki. Klobukov je več, kakor jih je potrebno, dvakrat, trikrat toliko. Tovarne pa delajo dalje s polno paro.

In tedaj se zgodi nekaj, s čimer niso računali ne gospod Foks, ne gospod Noks, ne gospod Kroks. Občinstvo ne kupuje več klobukov. Gospod Noks zniža cene za 20 centov, gospod Kroks za 40 centov, gospod Foks pa prodaja klobuke z izgubo, samo da se jih iznebi.

Toda kupčija je vedno slabša.

V vseh časopisih se pojavi sledeči oglas:

Res, da imate eno samo glavo, vendar pa zaradi tega ni treba, da imate samo en klobuk. Vsak Amerikanec mora imeti tri klobuke.

Kupujte Foksove klobuke!

Gospod Poks ponuja klobuke na triletne plačilne obroke.

Gospod Foks pa objavlja razprodajo: **Samo en dan! Izkoristite priliko!**

Toda tudi to ne pomaga. Gospod Foks je znižal plače delavcem. Za en dolar te-

densko. Gospod Kroks je znižal plače za dva dolarja tedensko.

In naenkrat stop! Gospod Foks je ustavil delo v svoji tovarni. Dva tisoč delavcev je prišlo obračun in zdaj gredo lahko, kamor se jim zljubi. Naslednjega dne ustavi delo tovarna gospoda Noksa. Čez teden počiva delo skoraj v vseh tovarnah klobukov. Tisoči delavcev so brez dela. Novi stroji rjavijo. Tovarne so na razprodajo za ruševine.

Mine leto, mineta dve. Klobuki, ki so jih kupili pri Foksu, Noksu in Kroksu, so obnošeni. Občinstvo zopet kupuje klobuke. Skladišča klobukov se praznijo. Z najvišjih polic jemljejo zaprašene škattle. Klobukov primanjkuje. Cene klobukov rastejo.

Tedaj pa ni gospod Foks, ki je zaslutil dober posel, temveč gospod Dudl, ki gradi novo tovarno klobukov. Toda ista misel pride na um tudi drugim pametnim in poslovnim ljudem: gospodu Budlu, gospodu Fudlu in gospodu Nudlu. In vsa zgodba se začne znova.

Kar se je zgodilo s klobuki, se dogaja s čevlji, s sladkorjem, z železom, s premogom, s petrolejem. Fabrike se napihujejo in razprodajajo kakor milni mehurčki. Zdi se, kakor bi ljudje poblazneli.

3. Dežela norcev

Dne 1. septembra 1920. leta se je odpeljal iz Washingtona vlak: lokomotiva in trideset vagonov. Vagoni so bili zvrhano naloženi z lubenicami. Lubenice so bile zrele, in vsaka je stala 25 centov — v našem denarju pol rublja. Vlak je naglo vozil proti severu.

Na obrežju reke Potomac, tam, kjer se proga vije nad strmim obronkom, se je vlak ustavil. Pri nekem vagonu se je zbralo nekaj ljudi.

In nenadoma se zasliši: hlop, hlop! Lubenice se je zakotalila v vodo, za njo druga, tretja. Plaz lubenice se je usul po strmem pobočju navzdol. Lubenice skačejo kakor kroketne kroglice, udarjajo druga ob drugo in se drobijo na kose. Ob bregu je v vodi nastal jez iz lubenic — zelen plavajoč otok. Lubenice pa se ne prestando usipajo v vodo. Za prvim vagonom pride na vrsto drugi, za drugim tretji. Delo gre naglo od rok. En vagon v dveh minutah. Trideset vagonov v eni uri.

Lokomotiva je zapiskala, vlak se je premaknil. Ljudje so se vzpeli na zavorne pločnike. Vlak se je odpeljal. Lubenice so počasi zaplavale v smeri toka reke.

Te zgodbe se nisem izmislil. Ako se hočete prepričati, dobite knjigo Stuarta Chaseja »Tragedija razsipanja«. Stuart Chase je Amerikanec, sodrtnik Oddelka za delo. Zgodbo o lubenicah najdete na strani 102.

Tudi to je napisano v tej knjigi:

»Leta 1920 so izlili v reko in njihove potoke južnega Illinois tisoč galonov mleka«.

»Oktobra 1921. leta so bili v srednje-zapadnih državah ob cestah nabiti plakati, ki so farmarjem predlagali, naj kurijo z ržjo namesto z ogljem«.

Dne 24. junija 1924. leta je newyorški časopis »Monde« priobčil sledečo vest: »V pristanišču so danes uničili več tisoč vreč kumar«.

(Dalje)

SLOVAKI V JUGOSLAVIJI

Imajo razen velikega števila knjižnic tudi časopise v lastnem jeziku

Kulturno življenje Slovakov v avtonomni pokrajini Vojvodini se razvija v okviru Matice slovaške, ki je postala močna množična kulturna organizacija, ki ima 5.500 članov v novi Jugoslaviji. V stari Jugoslaviji je imela samo okrog 800 članov. Nagel porast se more obrazložiti edino z revolucionarnimi spremembami, ki so nastale med osvobodilno vojno. Pred vojno je Matica bila kulturno društvo, ki je v glavnem zbirala okrog sebe slovaške izobražence. Tudi tedaj je kolikor toliko odigrala pozitivno vlogo, ker je v nekem smislu predstavljala jez nacionalnih interesov proti protiljudskemu režimu kapitalistične Jugoslavije. V novi Jugoslaviji je ta svoj značaj zgubila, kar je popolnoma razumljivo, in je dobila popolnoma drug pomen. Razvila se je v široko narodno organizacijo in si postavila v svoj program razvijanje narodne kulture Slovakov z napredno, demokratično jugoslovansko vsebino.

Najmočnejši izraz tega Matičnega gibanja so slovaške ljudske slovesnosti, ki jih prirejajo vsako leto. To je pregled uspehov slovaške manjšine v kulturi pod novimi pogoji svobodnega razvoja. Slovesnosti imajo značaj in širino pravega ljudskega slavlja, in tedaj se v Bačkem Petrovcu, središču jugoslovanskih Slovakov, zbirajo Slovaki iz vseh vasi Vojvodine. Slovesnostim prisostvujejo najvišji predstavniki jugoslovanskih ljudskih oblasti, vojske, kulturnih organizacij, kakor tudi gostje iz bratske Češkoslovaške. Te slovesnosti so viden dokaz kulturne rasti slovaške manjšine.

Matica slovaška ima več odsekov in je tesno povezana s svojimi množičnimi odbori po vaseh. Najbolje delujejo odsek za ljudsko prosveto, odsek za izdajo knjig in dramski odsek. Po vaseh so izvedli anketo o vprašanju »Kakšno predavanje želim poslušati?« in dobili so okrog 800 dogovorov. Največje zanimanje vlada za politična in gospodarska vprašanja. Odsek je na osnovi tega gradiva izdelal spored predavanj. V prejšnjem letu je odsek priredil čez 100 predavanj. Da bi zanimanje za predavanja bilo večje, so istočasno predvajali tudi kratke kulturne filme.

Poseben pomen ima tudi ljudska univerza v Bačkem Petrovcu. Predavanja so redno vsak četrtek v dvorani kina in istočasno vrtijo kratek kulturni film ali dnevnik. Teme predavanj se objavijo že naprej in obdelujejo različna vprašanja, kot n. pr. Hus in husitsko gibanje. Kolektivizacija v Sovjetski zvezi, Električna in elektrifikacija, Predšolska vzgoja, O bakterijah, o hormonih in drugo.

Velik uspeh je Matica dosegla pri svojih knjižnih izdajah. Tiskarna, ki je prej bila delniška družba, je po osvoboditvi prešla v roke Matice, sedaj pa se je pre-

uredila v samostojno podjetje »Kultura«. Po osvoboditvi so v njej natisnili vrsto knjig in brošur, prevedenih in izvirnih.

Književna dejavnost Slovakov se vidi v časopisu »Naše življenje«, ki razpravlja o kulturnih in socialnih vprašanjih. Sedaj izhaja časopis štirikrat na leto in zbira okrog sebe mlade sile. Za pionirsko izdajajo otroški časopis »Naši pionirji«. Slovaki imajo tudi svoje politično glasilo »Hlas ľudu« (Glas ljudstva), katerega prve številke so bile natisnjene oktobra 1944, nekaj dni po osvoboditvi Bačkega Petrovca. List izhaja dvakrat tedensko. Uspelo mu je organizirati trdno dopisniško mrežo in je tako postal ogledalo političnega, gospodarskega in kulturnega življenja Slovakov v Vojvodini.

Na pobudo književnega odseka Matice so lanskega leta ustanovili Klub slovaških pisateljev in novinarjev, ki zbirajo okrog sebe ljudi, ki se bavijo s književnostjo in publicistiko. Naloga kluba je, da s književnimi sestanki dvigne znanje pri svojih članih in s prireditvami književnih večerov pri ljudskih množicah vzbudi ljubezen do lepe knjige.

Lansko leto se je zelo razvilo delo dramskih diletantskih društev. V Petrovcu so osnovali osrednje amatersko gledališče, ki prireja redne predstave in ima

že formiran ansambel. Lepe stvaritve so dali z uprizoritvijo Cankarjevih dram. S precejšnjim uspehom delajo tudi na drugih kulturnih področjih, predvsem v etnografiji, zgodovini in glasbi. Zbirajo gradivo za otvoritev Slovaškega muzeja. Zelo dobro deluje tudi folkloristična skupina, ki je zaradi svoje izvežbanosti in zaradi lepote slovaških narodnih noš, v katerih je nastopala, žela povsod vsestransko priznanje.

Velik napredek v primerjavi s predvojnimi stanjem se vidi v šolstvu. Pred vojno so imeli samo eno gimnazijo s 300 dijakov. Danes ta ista gimnazija, v kateri poučujejo vse predmete, izvzemši tujih jezikov, v slovaškem jeziku, šteje okrog 700 dijakov. Pred dvema letoma so odprli tudi slovaško učiteljsko, ki ima 110 učencev. Poleg tega imajo Slovaki še 8 gimnazij s slovaškim učnim jezikom. Z učnimi knjigami so trenutno še na slabem, ker jih niso izdali za nekatere razrede.

Lanskega leta so izvršili reorganizacijo vsega kulturnega življenja in so Matico slovaško vključili v Zvezo kulturno-prosvetnih društev Vojvodine, pri katerih so ustanovili poseben odbor za Slovake. Krajevni odbori Matice so postali samostojna kulturna društva.

nekaj o SOVJETSKEM TISKU

V carski Rusiji je izhajalo 774 časopisov in to v ruskem, 84 pa v drugih jezikih. Dnevno jih je izšlo 2.700.000 izvodov. Danes pa izhaja v Rusiji skupno nad 5.600 časopisov, to je dnevno približno 30.000.000 izvodov. Samo v Moskvi izhaja 20 časopisov na dan. Vsako ozemlje, vsako okrožje razpolaga z lastnim časopisom. Poleg teh, to je tiskanih časopisov, je v Rusiji še nad tisoče stenčesov (v različnih podjetjih, institutih, kolhozih in sovhozih). Najbolj razširjen je seveda moskovski tisk, zlasti »Pravda«, ki ima največji vpliv na ljudstvo. »Pravda« sta ustanovila Stalin in Lenin v Petrogradu, prva številka je izšla 5. maja 1912. leta.

Pred kratkim je izšla desettisoča številka tega časopisa. Danes izhaja »Pravda« sočasno v Leningradu, Bakuju, Taškentu, Kujišu, Rostovu ob Donu in Novosibirsku, in sicer v dveh milijonih izvodih.

»Pravda« posveča največjo pozornost planskemu gospodarstvu, petletki. Prinaša izčrpna poročila ministrov, znanstvenikov, vodij tovarn in podjetij. Ta poročila pojasnjujejo do podrobnosti vsa vprašanja, ki so v zvezi s petletko. Dopisniki pošiljajo svoja poročila o poteku dela. Časopis nadalje vestno sledi razvoju in-

dustrije in agronomije, uspehom tekmovanja, kritizira vse, kar ni napredno, in predlaga način, ki naj bi izboljšal metode dela v organizacijah.

V časopisih so poleg člankov uglednih predstavnikov oblasti nanizana poročila preprostih delavcev iz vseh predelov Sovjetske zveze. Uredništva časopisov, zlasti »Pravde«, sprejemajo dnevno na stotine pisem, tako da svojim čitateljem lahko nudijo pregled celotnega življenja po vsem svetu. Nekatere stolpce v časopisu pa izpolnjujejo zgolj poročila o življenju Partije, o aktivnosti njenih organizacij in pa članki o marksistični teoriji. Pa tudi vprašanja o umetnosti in poročila o kulturnem napredku zavzemajo precejšen obseg v listih.

Drug važen časopis so »Izvestja«. Prvič je izšel po padcu carizma, februarja 1917. leta »Izvestja« natanko poročajo o delu Vrhovnega sovjeta Sovjetske zveze in sovjetskega parlamenta, nadalje o delu Vrhovnega sovjeta po različnih republikah ali po okrajih svoje domovine in hkrati objavljajo najnovejše zakone in določbe.

V »Izvestjih« je nad polovico prostora namenjeno zunanji politiki. Poleg poročil »TASSA« in drugih tujih agencij ob-

javljajo redno članke in brzojavke posebnih dopisnikov v tujini. Znana so poročila Ilije Ehrenburga o Ameriki in Franciji, Leonida Kudrevatuka o Japonski in Pjotra Nikitina o Trstu.

Ostali važnejši dnevniki so še: »Krasnaja zvezda« (Rdeča zvezda), centralni organ vojnega ministrstva; »Trud« (Delo), katerega izdaja Centralni svet sindikatov Sovjetske zveze; nadalje »Kosmolska pravda« glasilo sovjetske mladine. Omenili bi še »Pionirsko pravdo«, to je otroški dnevnik, ki izhaja v 1 milijon izvodih.

Številni časopisi, ki izhajajo v posameznih predelih Sovjetske zveze, imajo močan odmev izven svojih meja.

Velesejmi po SVETU

Zagrebski mednarodni velesejem, ki je običajno spomladi, je bil preložen na jesen, ker bodo velesejmski prostori znatno povečani in zgrajeni novi paviljoni. Dela naglo napredujejo.

Sovjetski velesejmi imajo drugačen značaj kakor tukajšnji ali praški odn. zagrebški sejem. Usmerjeni so bolj na detaljno trgovino in poljedelstvo. Leningradske razstave se je n. pr. udeležilo 225 razstavljalcev predvsem poljedelskih in industrijskih proizvodov. Na razstavah Estonske, Letonske in Litve so dnevno dovažali z letali sveže mlečne izdelke, na razstavi Moldavije pa zveže sadje. Vsega so na tem sejmu prodali za 45 milijonov rubljev blaga.

Veliko važnost pa imajo mednarodne blagovne dražbe, ki se prirejajo v Sovjetski zvezi, zlasti v Leningradu. Prirejajo jih ločene po vrstah blaga in zlasti so slovite dražbe kožuhovalne, na katere pridejo kupci z vseh strani sveta. Te dražbe služijo seveda le veletrgovini.

Belgija je priredila »velesejmsko ladjo«, ki je dosegla v osmih mesecih plovbe ob Severni in Južni Ameriki velike uspehe. Pred dvema letoma je izvedla podobno akcijo Italija po Južni Ameriki.

Budimpešta bo imela svoj velesejem v dneh od 3. do 18. septembra in poljedelsko razstavo. Tako bo imela Madžarska dva sejma letno.

50. jubilejni praški »Vzorčni velesejem« bo od 11. do 18. septembra. Petdesetletnico bodo proslavili z raznim bogatim programom in izboljšavami, ki jih češkoslovaški izvoz predstavlja na svetovnem trgu, kakor tudi z državno razstavo o češkoslovaškem gospodarstvu.

Posebno »mlekarsko razstavo« so priredili Švicarji v St. Gallu. Tu so podali pregled proizvodnje sira in mlečnih proizvodov ter industrije. Razstavili so tudi stroje in priprave, ki se jih ta industrija poslužuje. Razstava je imela velik uspeh.

21

»Če bo tako šlo, potem bo kmalu v organizaciji več kmetov kot pa delavcev.«

»In kaj zato?« je široko zazijal Nincar.

»Tudi Strojanci, Zelovčani, Hotuljci nameravajo pristopiti!« je opomnil Babin.

Nincar je tako gorel za svojo stvar, da ni opazil, kako spreletavajo Pipana barve.

»Ali ste bili v Rusiji?« ga je vprašal Pipan, očitno zato, da se izkoplje iz trenutne zadrege.

»Da, bil sem! — Prej se za te reči nisem brigal, saj veste — odraščal sem v Jazbini. In Jazbina je bila Jazbina! V Rusiji sem pa marsikaj videl.«

Nincarjeve oči so mirno počivale na obrazih obeh mož.

»Zato sem prišel... Treba je nekaj storiti, sicer bo vse narobe; vse bo hudič vzel! In zato ste vi tukaj — vi, ki imate stranko v rokah! To mora napraviti stranka...!«

Pipan je poslušal in od strani opazo-

val gorečega Jazbinca. Videč pa, da je zdaj vrsta na njem, je čohajoč se za tiličnikom počasi začel razlagati svoje stališče:

»Vidita — posebno pa Nincar! Ne rečem, da drugod niso dobro napravili! Toda tam so gotovo bili čisto drugi pogoji... Naše razmere so čisto druge... Tako piše tudi »Arbeiterwille«... In tudi naša stranka je preslaba.«

»Slaba!« je Pipan hrupno prekinil Nincar. »Če je slaba danes, ne bo slaba jutri! Saj vidite, da vsi rinejo vanjo...«

»Da, to je res! — Toda brez centrale se ne more in ne sme nič napraviti. Naša stranka je disciplinirana, a centrala nam ni dala nobenih navodil. Sicer pa je na Dunaju že proglašena republika, večina nove vlade je socialistična. Vse, kar je potrebno spremeniti ali napraviti, bo napravila nova vlada. Stanje, ki zdaj vlada, je prehodno, od danes do jutri. Vidite, mi bomo vse dosegli na miren način. V tem je vsa stvar!«

»Če bo le šlo tako?« je Nincar nejevolno stresel z glavo.

»Bo šlo, gotovo bo šlo!«

»Kaj pa z mojim in našim vstopom v stranko?«

»Ah da! Morajo se podpisati pristopne izjave, da pride potem vsa reč pred sejo. Koliko pristopnih izjav hočete?«

»Dajte jih dvajset!«

Nincar je svojo izjavo takoj podpisal, ostalih devetnajst pa vtaknil v žep.

V dveh dneh prinesem vse podpise in pa denar!«

»Dobro!«

Ko je Nincar prišel na zrak, je šele spoznal, kako mu toče v možganih. Malo je postal, si obrisal znoj s čela, potem pa jo je pobral nazaj v Jazbino, kamor je prišel bolj jezen kot pa poparjen.

Pozno v noč je potrkalo na večna vrata hišice rudarja Maklina, predsednika socialdemokratske organizacije v Mežici. Potrkalo je rahlo, skoraj boječe. Maklinova žena, ki je šla odpirat, se je takoj vrnila.

»Ta baba nas bo spravila še ob dobro ime! Šoga je... Kaj hodi sem ponoči?«

Zadnje besede nejevoljne Maklinke je počasi in oprezno vstopil Šoga slisala. Toda napravila se je, kot da jih ni. Samo rahla rdečica je pobarvala njeno blede, prezebilo lice. Tiho je obstala pri vratih.

»Kaj je, Šoga?« je prijazno, vendar z nekim tujim naglasom vprašal Maklin.

»Tako ne gre več dalje...«

Šoga se je stresla, stopila dva koraka proti mizi in se sesedla na prazno klop.

»Kaj se je zgodilo, Šoga?« Maklinov glas je bil zdaj brez tujega naglasa; take, kakršna je bila Šoga nocoj, je ni videl še nikoli. Ali je pijana? Kakšna pijanost je to? Tudi Maklini so izginile sovražne poteze z obraza.

»Nič se mi ni zgodilo! Prišla sem le povedat, da ne morem več živeti, kot sem doslej...«

Maklin je z odprtimi usti in z neverjetnimi očmi strmel v Šogo, ki je vsa zrušena in skrušena sedela pred njim. Maklini pa je zaigral zaničljiv nasmeh okrog usten.

»Ne glejte me tako, kakor polnočno prikazen. Prišla sem k tebi, da ti povem resnico. Vidiš — v meni se je nekaj prelomilo! Nekaj je prišlo nadme... nekaj čudnega... prečudnega, česar nisem še nikoli občutila... Prevzelo me je s tako silo, kakor da bi me nosili gorski škrti nad temi črnimi, globokimi koriti...«

Zdaj sta Maklin in njegova žena še bolj strmel; gledala sta jo kot prikazen. Čudne stvari govori z neizrekljivo toploto, njen glas se oprijemlje src... se oprijemlje možganov; njene oči gore v nepoznanem ognju, ki žge do srca... Šoga ni pijana! Ali je mogoče kaj hujšega?

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velež kovec. Glavni urednik: Franjo Ogriz odgovorni urednik: France Kosutnik, oba Celovec, Salmstraße 6. Uprava: Celovec, Völkermärker Straße 21. Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec, Klagenfurt 2, Postschließfach 17. Tisk: „Kärntner Volksverlag GmbH.“ Celovec, 10. Oktober-Str. 16